

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica ishaja vsak petek na celi poli, in velja po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za polleta 2 gld. 20 kr., za četrt leta 1 gld. 15 kr.
V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četrt leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXIII.

V Ljubljani 11. sušca 1870.

List 10.

Katoliški družnik.*)

1.

Sem katoliške družbe člen,
Te časti se zveseljujem;
Solnčno-čist je moj namen
Za vse dobro se vojskujem,
In za vero kristijan
Vse storiti sem voljan!

2.

Up je moj Gospodov Križ,
Ga v ljubezni čem nositi;
On mi sveti v paradiž,
Kamor slednjič mi je priti:
Milost daje mi rokó,
Čednost spremlja me v nebó.

3.

Nepremaknjeno stojim,
Če tud' skalo grom stresuje; —
Skala mi je sveti Rim,
Papež Pij me navdihuje:
Slava, slava Piju zdaj!
Bog ga živi vekomaj! —

Vsi bratje? Kaj uči cerkev?

„Vselej se kaj prime!“ to mislijo današnji nejeverniki in lažnjivo zvani olikanci ter udrihajo po katoliški cerkvi, materi svoji; da bi jo žalili, da bi jej prederli materno serce, da bi jo pokopali v merzel grob, vpijejo in razgrajajo, šuntajo in hujskajo, opravljajo in obrekujejo to ljubečo mater, da bi res neveden človek poslušaje to vrenje in šumenje mislil: katoliška cerkev ti je zagrizena sovražnica vsemu človeštvu, vsemu, kar se strinja s človeško dostojnostjo, da je izležek samega pekla! In kaj so jej zdaj natvezli na vrat? Pravijo, da cerkev uči, vsakdo naj bo preklet, kdor veruje, da smo si vsi ljudje bratje!

Prašam, kdaj je to cerkev učila? Vi lažniki, vi imate oči pa ne vidite, ali pa nočete viditi! Vam je Bog dal duha, da bi spoznavali resnico, ali vi ga obračate v službo zoper resnico! Poglejte vendar v zgodovino! Ali ne berete na vsaki strani, da je cerkev vsem mati, da smo toraj vsi njeni otroci in bratje med seboj? In sicer vsi, stari in mladi, visoki in nizki, bogati in revni, omikani in neomikani, Evropejci, Amerikanci, Azijati, Afrikanerji in Avstralci!

Aposteljni, spoznavši sv. resnico iz ust samega živega Boga, vzplameli so sv. ljubezni do nesrečnega človeštva, svojih bratov zdihajočih v temi nejevere, toraj neresnice! Ljubezen pa je darovalna, zato so se odpovali sami sebi, in se popolno darovali v poduk svojim bratom, v njihovo oprostitev iz sužnosti onega, ki

*) Se je že pela na veselicali katol. družbe.

Vr.

je sovražnik našega rodú od začetka. Vzeli so v roko orožje resnice, sv. ljubezni, orožje sv. Duha, zoper onega, ki je lažnik od začetka. V tem boju so darovali za svoje brate, za revno človeštvo svojo serčno kri, svoje življenje! Ali ni to bratovski, ali ni to več kakor bratovski? In kaj je sad te bratovske ljubezni, sad apostelske kervi?

Spone sužnjev se odpenjajo, divji boji v gledališčih nehujejo, izpostavljanje in morjenje slabih otrok poje-njuje, žena ni več sužnja moževa, njej se dajo pravice človeške, revni in ubožni niso več izveržek človeštva, prevzetni mogočnej spozná tudi v ponižnem hlapcu človeka — o kratkem, ljudje se spoznajo brate, otroke enega očeta, pred njim popolnoma enake!

Vi prostomavtarji in svobodomiselnjaki vpijete o prostosti, bratovstvu, enakosti vseh, o humaniteti, vi vpijete, pa tudi samo vpijete, ne naredite pa nič za nje! Poglejte, kaj je naredila tako zaničevana cerkev! Za pravo svobodo, bratovstvo in humaniteto prelila je rada svojo kri, preterpela je rada vse preganjanja! In vi? Pokažite mi kaj enacega! Res, slišim iz vaših ust: svoboda! enakost! in sicer v tisti strašni francoski revoluciji! A doni mi pa na uho tožba, mila tožba vseh po krivici zatiranih! Slišim, kako nas preklinja na tisuče in tisuče žrtev v temnih ječah (krajih svobode?)! Vidim, oj strah in groza, vidim potoke nedolžne kervi, ki nas kliče pred sodnji stol svobode, pravice, človeštva in zgodovine!

Pa poglejmo cerkveno delovanje na dalje! Cerkev se je razširila po Evropi, pa vidila je medleti v temi nejevere še cele rodove! „Tudi ti so naši bratje, sinovi moji — djala je — ali jih bote mar pustili v taki revii? Prižgite jim luč vere in ž njo luč omike!“ Komaj je cerkev to izgovorila, že so zapuščali njeni sinovi vse, kar jim je bilo ljubo in drago, podali so se na nevarno potovanje ne bojé se neznanih krajev, divjih zveri, surovih ljudi! ne bojé se žeje in lakote, ne bojé se same smerti! Vsaj so šli bratom na pomoč in prava bratovska ljubezen, kaj ona vsega ne premore? Zopet je tekla mučeniška kri — pa zasvetilo je na temo znamenje sv. Križa, sv. ljubezen je preganjala divje sovrašstvo, odpodila maščevanje in kerviželjnost! Na mučeniških truplih vzrasle so šole, samostani, cerkve, na njih ustanovila se je omika!

Prosim, pokažite mi vi kaj enacega! Vi vpijete o bratoljubju, pokažite ga v djanju! Kdaj ste se odpovali sami sebi, da bi pomagali bratom svojim? Vidim sicer mogočne ladije plujoče po razburkanem morju proti Ameriki in Aziji! Pa vleče vas tje le ljubezen, ali bolj prav, neredno hlepenje po zlatu in go-

spodstvu! Pred vami in za vami teče kri, pred vami in za vami pokajo topovi, razširja se strah in trepet! Prišli ste sicer med brate svoje, pa prinesli ste jim verige (gotovo iz same ljubezni!), naredili ste jih v sužnje (gotovo iz same humanitete!), da so lakote in truda poginjivali v vaši službi, med tem ko ste se vi leno valjali po mehkih blazinah pri mastnih pojedinah! — Kje je toraj bratovska ljubezen? Pri vas gotovo ne! Se vé, cerkev ni še tako visoko (???) segla, da bi opice razglasila kot naše brate! To je že res, cerkev se ni na to stopinjo povzpela, pa to čast vam rada prepusti! Ona ljubi, vse ljubi, vsem dobro želi zaradi Boga in njih samih in jim tudi daje to dobro; — za opice se pa vi malo pobrigajte, polje vam je svobodno!

Kakor je cerkev učila in delala, tako uči in dela še sedaj! Pojdite v šole, pojdite v cerkve, povsod boste slišali nauk: Ljubite se med seboj! Dobro storite drug drugemu! Molite za vse, tudi za brate zdihajoče v tami nejevere, tudi za brate, ki vas v svoji slepoti preganjajo, molite za nje in dobro jim storite! Ona pomaga v sv. ljubezni revnim in nadložnim v vseh potrebah, dušnih in telesnih, vliva jim na dušne rane zdravilnega leka, da ne obupajo, okrepeča jih na zadnjo uro, da sladko v Gospodu zaspé! Ona podučuje nevedne in je pravi blagor nesrečnikom s svojimi samostani! Kdo bo vse to tajil? In ali ni to naj sveteja bratovska ljubezen?

Kaj pa vi? „Jaz učim pa za denar, da bodo vsi moje misli, drugi meni nič mar! Meni se dobro godi, če prav drugi stradajo; vsak naj zase skerbi!“ — Vi kradete s svojim strupenim časnikarstvom čast, sejete razpor in — uničujete vero! Poglejte propad npravnosti, pogledajte obupnost in samomore! To je sad vaših misijonov, vaših kužnih knjig in lažnjivih listov! Ali je to iz bratovske ljubezni? Ali ni to marveč sad peklenskega sovraštva? —

No liberalci, kje je vaše bratoljubje? Kaj nam pravi zgodovina, kaj vsakdanja skušnja?

Kaj ne, dragi bralci, vam se zdi nemogoče, kako bi se po tako jasnih dokazih moglo cerkvi reči, da ona preklinja bratoljubje! Ali poslušajte, kako jo naši nasprotniki znajo splesti!

Cerkev uči: „Kdor terdi, da je človek lahko v vsaki veri zveličan, naj bo izbrisan izmed svojih udov!“ Iz tega nauka so nasprotniki izcimili zgoraj omenjeni stavek. Ali nima cerkev pravice določiti, kdo more biti njen ud? In če se kdo ne ravna po njenih zapovedih, izbrisati ga izmed svojih? Vsaj ima to naravno pravico vsako društvo! In ali cerkev s tem stavkom izroči peklu in satanu vse drugovernike? Ali prepoveduje bratovsko ljubezen? Ali ne vелеva, da naj se sodba Bogu prepusti? Ali ne uči ona, kdor ni iz lastnega zadolženja zunaj nje, kdor želi prav živeti, kakor Bog hoče, ali ne uči, da ga cerkev ne sodi, da zamore po znotranjem (implicite) njen ud biti? In ali ona ne moli vsakdan za take nesrečne brate? Vidite, dragi bralci, in vendar jo naši nasprotniki tako gerdo zavijajo! Ako ne vejo teh naukov, zahtevamo v imenu resnice in pravice, da naj se pred pōdučé, predno govore o cerkvi in njenih naukih! Pa vsaj tukaj ni nevednost, tukaj je hudobija! Žalibože, da svojo mater lastni otroci tako napadajo! Zakaj? Oni bi radi živeli po svoji sprideni naravi, stregli prosto svojim strastim in pri tem vendar oteli svojo neumerjočo dušo. — Ker jim pa cerkev dopoveduje, da to ni mogoče, ker jih skuša ohraniti na pravi poti, ker jih ona hoče osrečiti in pripeljati v naročje večnega Očeta; zatoraj proč ž njo! V ta namen

jo napadajo kakor lačni volkovi in besni tigri in si pridoblujejo sodrugov z lažmi in obrekovanjem! — Kerdelo nasprotnikov naše cerkve je veliko, veselé se svoje zmage; — pa pozabili so reveži, da cerkev je sozidana na trdni skali, ob kateri si bodo sovražniki glave razbili.

Mi pa zaupajmo v Boga in njegovo pomoč, v djanji kažimo, da smo bratje vsi ljudje, in recimo: Oče odpusti jim, pa spreoberni jih poprej, zakaj dobro vedó, da hudo delajo!

A. J.

Mar samo zunanost moža dela?

II.

Lej! nekaj ljudi stoji pred poslopjem, v katerem živé možje, ki so se odpovedali vsemu, kar svet imenuje srečo. Oblačijo se v drugačno, bolj ostro obleko kakor drugi ljudje, zderzé se po cele mesce, da mesnih jedí še okusijo ne; kar na cele trume se jih skupaj spravi in na glas molijo in Božjo hvalo pojejo; pri bolniku in v spovednici so, kadar jih želiš; pokorni so na migljaj in brez ugovora svojemu višemu brez prašanja, zakaj tako ali tako? — Ali poglej v znotranje, poglej v sobice, kaj vidiš? Le nekoliko slabe hišne priprave, kako sv. podobo in križ po stenah. Pa kako priprosta postelja, kako revno drugo pohiše!

No! pravi eden tam zunaj stoječih, namreč Ožbovt Lišpcič: ali se vam ne zdi, da se tem ljudem pamet meša? Čemu se tako vedejo in ločijo od družega sveta? Lejte, da se nihče zanje ne meni; le tropa beračev se pred vrata gnjete. Naj bi živeli po naše in bili bi vse kaj bolj cenjeni! Pravijo, da ondi notri lačne nasitujejo, na duši obupanim in oplenjenim mir delé itd.: pa kdo bi se dan današnji s tim ukvarjal? Vsak naj sam skerbi, kaj bo grizel in kaj nase vergel, — kaj so meni drugi mar? Jaz nikomur ne dam nič, — to so potepuhi, in uni tudi nič vredni, ki jim potuho dajejo. Ali pa spoved? No, no; jaz že nisem bil, odkar sem svoj gospod, in čemu? sej nimam nič grehov.

Uni-le mož ti je nekaj vreden, ki se pelje tam le v kočiji z dvema iskrima konjičema! Ta ti ima denarja, da ga meri kar na mernike! Denar je vse; brez denara ni nič! Lej, kako ga gospodje že od daleč pozdravljajo, se mu sladko nasmehljujejo, in mislijo, da so že v devetih nebesih, če se jim tudi on vljudno prikloni. Oh, ko bi mogel jaz sedeti na njegovem mestu! Le pomisli vsak, koliko ima občudovalcev in prijateljev! Kar le poželi, pa dobi; če z očmi migne, že se mu spolni njegova volja! Kdo vé, kolikrat je letos bil na plesu, v kazališu in po družih kratkočasih? To ti je mož! — In naš bogatin se tudi čuti! Pa vsaj ni to mala reč, ko se mu hvala prepeva po vseh krajih, ko se mu vsaka poterdi, da jo le zine!

Zdaj pa, dragi moj Ožbe Lišpin! poglej malo na notranje, v serce, na duhovno vrednost enih ino družih, in potlej zopet sodi. Poglej na svojo revšino, ki se hvališ, da živiš brez sv. zakramentov, tedaj brez Boga, in ki ti je lišp in bogastvo vse; čednost in zatajevanje pa nič! Povedal bom samo en dogodek in potlej sodi in prevdari, blagruj, kogar ti je drago. Dogodba je ta-le:

V eni noči sta umerla dva človeka: eden unih — po tvoji misli neumnih samostancev, in pa uni bogati mož, ki si ga tolikanj blagroval, akoravno se je slišalo, da je denar njegov bog, in mesenost vsa njegova sreča. Mnih je bil previden s ss. zakramenti, — bogati nejeverniki je bil od mertvuda zadet na postelji najden.

Zdaj pa povej: Kterega bolj blagruješ?!

Razsvitljava v Jeruzalemu o pričetju cerkvenega zbora.

V Jeruzalemu, kakor naznanjajo, se je pretekli god čistega spočetja kaj slovesno obhajal. Veljalo je namreč to pot prav posebno pričetju cerkvenega zbora. Zraven cerkvenih slovesnost je bilo tudi mesto Jeruzalem tako razsvitljeno, da so domačini zaterjevali, da kaj tacega še svoj živi dan niso vidili. Ne more se razsvitljenje primerjati z razsvitljavo po evropskih mestih, res da ne. Pomisliti pa je, da Jeruzalem je mračno mesto, hiše ob ulicah in cestah so, bi djal, brez oken, po noči se vsak umakne v svojo izbo, in vsi katoličani gotovo ni čez 2000 duš, ki so v sredi med tolikerimi in tolikimi drugoverci, kateri so vsi nasprotni katoličanstvu. In vender se je razsvitljava tako lepo obnesla! S tim je cerkev v Jeruzalemu razodela svojo tesno zvezo z materjo cerkvijo, pa tudi z vsemi po svetu razdeljenimi verniki, ki so se gotovo ta dan nad vatiškimi cerkvenimi zborom razveseljevali. — Enako je bilo to razsvitljenje nekaki klic in nauk za priveržence lažnjivih ver, s kakoršnimi je Jeruzalem napolnjen. Turkom in judom, katerih je ondi največ, se je s tim kazala moč tiste vere, katero oni sovražijo in zaničujejo, ki je ne poznajo, drugim terdovratnim krivovercem in razkolnikom pa edinost katoliške cerkve, ko se zbranje njenih škofov v Rimu sladko po vsem svetu razlaga, česar oni nikoli ne občutijo, ker so vedno v razporu med seboj. In v resnici, ta razsvitljava, ki bi jo bili nekatoličani drugod vničarjali ali morebiti celo z zaničevanjem gledali, je jeruzalemsko prebivalstvo močno ginila.

Razsvitljenje je bilo splošno; nobene katoliške družine ni, da bi se je ne bila vdeležila, in vsak je skušal družega prekositi. Ker se pa mesto ne dá po evropsko razsvitliti, so si prav modro vmislili razsvitljavo na planicah ali terasah hiš napraviti, ktere planice so tako prostorne, kakor so hiše same. Znano je namreč, da na Jutrovem nimajo tacihi stréh na hišah, kakor pri nas, temuč so verhi plani. Vsaki tedaj je na verhu hiše napravil kako stajalo — naj više kar se je dalo — in na njem kako pomenljivo podobo v lučih, kakor loke, razne križe, papeževo krono, solnce itd. Zares je bilo do pretresenja ginja viditi v toliki časti križ v tistem mestu Jeruzalemu, kjer so ga turki tolikrat teptali, in zasmahovali! K temu se je neprenehoma streljalo, spuščalo se je veliko število rakét, kazala se je vmés presvitla luč z magnezijo.

Po cerkvenih poslopih je bilo še veliko lepše. Patrijarhova stolnica, ki še ni dodelana, je bila častitljivo razsvitljena, tako tudi frančiškanski samostan, nad čigar planjo je med drugimi lučmi bil velik prezorni lok in v sredi njega se je deset čevljev visoko v lučih žarilo ime Marija. Spuščali so tudi razne oblone kviško. Alfons Ratisbon pa je na terasi svoje ubožnice sijonskih sester s po pet čevljev visokimi čerkami napravil napis: *Tues Petrus et super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam*. Ti si Peter in na to skalo bom zidal svojo cerkev. Ker so bile rudeče cerke na beli podlagi, se je ta zali napis tudi po dnevi razločil.

Vse mesto je bilo po koncu, planice z ljudmi napolnjene, celo greški duhovni niso mogli radovednosti premagati in so gledali s svojega samostana razsvitljavo, ki je deleč v noč terpela. In kakor so katoličani po vsem mestu raztreseni, tako je bilo tudi razsvitljenja povsod viditi.

Tudi Betlehem je bil tisto noč ves razsvitljen, streljanje in umetni ognji so povikševali razsvitljavo.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. „Triglav“ se pritožuje zavoljo nesnage, ki jo kočije vélike gospóde zraven kazališa vzrokujejo. Bolj potreba je pa omeniti druge, „žive“ nesnage, ki se med igranjem v kazališu ob kazališu včasih potika, čez kar se slišijo gotovo pravične pritožbe, ktere zadevajo pa tudi druge prostore. Če za katero, čaka gotovo za tako zanemarjenost ostrá sodba tiste, kateri napák ne odpravijo, in pa starše in oskerbnike, kateri dostikrat še skorej smerkovo mladino pusté po mraku krog tavati, da zabréde v naj véči dušno spačenost in se popolnoma pogrezne v brezno vsaktere gnjusobe in nesreče. Kdor je predstojnik, kdor je oblastnik, nadzornik ali stražnik itd. — pomisli naj, kako bi njega serce bolelo, ako se njemu sin ali hči pohujša in spači: pomni naj pa, da vsaki naj nižega stanú otrok, sin, hči, je ravno toliko vreden, kolikor njegov lastni sin ali hči. Bodite usmiljeni in usmiljenje boste dosegli: varujte svojega bližnjega mladino duhovne in telesne nesreče, da bo Gospod tudi Vam vaše otroke hudega obvaroval, in Vas same blagoslovil.

V god sv. Tomaža Akvinskega! Znano je, kako učen mož je bil sv. Tomaž Akvinski. Sto in stoterim svojih učencev je on katoliški nauk posebno jasno razlagal in v nemal jih je k zmiraj globokejšemu preiskovanju resnice. Velik zaklad je zapustil v svojih spisih, iz katerih učené še zmiraj obilno zajemajo pojasnovanje. Katoliška Cerkev ga je torej vmestila med cerkvene učeníke. V mestu Bolonji je bil spisal imenitno delo „Summa theologiae“ ali „obsežek bogoslovja.“ To delo edíno je pri trienškem cerkvenem zboru zraven sv. pisma ležalo na mizi. Če tudi zdaj tako, mi ni znano. Bog sam mu je pričevanje dal, kako prijetno mu je njegovo pisano učenje. Kadar je bil namreč „Summa theologiae“ doveršil in se podal v Neapel, je v nekem zamaknjenji pred križem s križa zaslišal glas: „Dobro si pisal o meni, Tomaž, kakošno plačilo išéš od mene?“ Na to je sveti učenik odgovoril: „Nobenega družega ne, razun tebe samega.“ — Če kterikrat, je dandanašnji treba dobro učiti se nauka sv. vere, ne le za vsakdanje potrebe po navadnih katekizmih, ampak tudi po učenih sostavah, kakor je ravno omenjena „Summa“ sv. Tomaža. To delo v prav lepi obliki in po notranjem obsegu čisto ali korektno v latinskem jeziku izhaja na svitlo v Briksnu, in zamore ga vsakteri duhoven dobivati tudi tako, da namesto denarne plače primerno število ss. maš opravi. Kakor se tudi mnogotere druge bukve dobivajo, in to je za duhovne velika dobrota, kateri niso z mašami prevedeni. Dela „Summa“ je prišel dozdej 1. zvezek na svitlo (cena 50 kr.). Sedanji bogoslovci in mlajši duhovni bodo zanesljivo v pričujočih in nastajočih okolišinah potrebovali ostrega orožja obilne in obširne učenosti zoper verske sovražnike in zoper puhlo védo, ktera se napihuje po Golijatovo zoper Božje razodenje. Treba je torej pridno učiti se in prebirati, dokler je temu glava zmožna.

Z Dolenskega. Sv. misijon. (Konec.) Kar pa drugi del tiče „da pridig in kerš. nauk ne manjka,“ je pač gola resnica. V vsaki vravnani škofiji (k temu spada gotovo ljubljanska in sploh škofije po Slovenskem), če tudi sem ter tje duhovnov pomanjkuje, vender nauka še ne primanjkuje. Ali se pa iz tega izhaja, da misijonov treba ni? Gotovo ne. Že sem opomnil, da Duh veje, kjer hoče in da to dela zlasti v misijonu. Nate majhen izgled iz lastne skušnje. Pred nekterimi leti sem celi advent govoril od nečistosti: Kolika gnjusoba je pred Bogom; kaki žalostni so nasledki za dušo in telo, že tudi za svet; kake kazni božje so zavolj tega svet zadevale itd. Če sem kaj dosti opravil ali ne, ne vém

— Bog vé; v cerkvi saj ni bilo viditi. Ko je pa neki č. g. misijonar od tega govoril, da si manj kakor jaz (v eni uri se ne dá vse povedati), je bila vsa cerkev v joku, in naj berž dobiček več, kot popred. Še bolj očitno pa je to-le: Da bi se ljudje dobro spovedali, tedaj razložili tudi število saj večih grehov, kolikor moč, kakor uči vsaki katekizem, vém, da sem si veliko prizadeval pri malih in pri odrasčenih. Ni bilo sicer brez vsega sadu; pa le ni bilo, kakor bi imelo biti. G. misijonarjev eden je tudi od tega govoril in v enem govoru več opravil, kakor pa jaz veliko lét. To uči skušnja po misijonu. Res da; — pa le zato, ker je bil tvoj poduk s tem poterjen, mi je nekdo rekel; ne pa, kakor bi se bilo ljudstvo v eni uri več naučilo, kakor vse poprejšnje leta. Naj bo, — ne bom odbijal; — ali pa to dokazuje, da misijona treba ni? Jaz mislim, da ravno nasproti to spričuje, da je misijon potreben, ali saj velikega duhovnega dobička, dasi tudi pridig in sploh poduka slov. ljudstvu ne manjka. Tudi je še pomniti, da podučevanje pri misijonu vse drugač poslušalcem v serce sega, kakor pa sicer pri navadnem poduku. Tu sledi nauk za naukom, vdarec za vdarcem, in poslušalci nimajo časa izgovorov iskati, — tudi „ternje časnih skerbí ne utegne dobrega semena prerasti“ (Luk. 8.), kakor se le prerado zgodi od nedelje do nedelje.

Na ugovor, da je pridig in podučevanja zadosti, tedaj misijona treba ni, bi dalo se marsikaj reči od nevednosti kristjanov; kako namreč marsikteri pri toliko obilnem poduku ne vedó, kakó se božje osebe ločijo; da znabiti od malokterega — včasih tudi od nobenega — zakramenta ne vejo, zakaj je postavljen, kaj je in kake milosti deli; da celó 6 resnic in 10 Božjih zapoved prav ne znajo (kaj zapovedujejo ali prepovedujejo je že celo silno!). Pa kaj bom dalje od tega pisaril, sej je ravnokar spraševanje za velikonočno spoved minilo; toraj vedó duhovni pastirji in ovčice, kakošna neizgovorljiva nevednost je pri kristjanih. In potem terditi, da misijon je nepotreben, bi bil res čuden, slep optimizmus.

Drugi poglobiten nagovor je: Misijon je škodljiv, ker dela nepokoj; govorniki so prenapeti, tirjajo preveč; misijon opovira dela ter podpira lenobo; gnječa ljudstva je celo nevarna zavoljo kužnih bolezni. — Na! tu ga imaš. Komaj sem dobil prvega, da je misijon nepotreben, zdaj je še celó škodljiv! Posvetimo tedaj tudi temu ugovoru v obraz, da vidimo, koliko ima resnice.

Pravijo, misijon je škodljiv, ker dela nepokoj. — Dela nepokoj! Je in ne. Nepokoj je vnanj: med sosedi, do deželske gosposke, imenovajmo ga zato državljanski, vnANJI nepokoj. Zdaj pa prašam: Kje se je pa to zgodilo, da je bilo sovraštvo, nepokoj, pretepi med sosedi zavolj misijona?

Iz Suhora nad Metliko. *) 13. febr. —f—. V Bušnji vasi, pičle pol ure od fare, se je nedavno priletna žena po nekem napadu divjaškega človeka močno prestrašila ter bolehati začela. Temu vkljub, dasiravno težko, je vendar zredoma vse opravljala in tudi v cerkev hodila. Danes popoldne se odpravi k keršanskemu nauku. Potoma jej pritežča. Na pomoč jej prihité, in jo v duhovnijo zanesó. Naglo jo spovemo in v sveto olje denemo. Za sv. Popotnico ni bila več pripravna. Duhovno obhajilo je móгло nadomestovati. Ženo strežnicam izročimo, in v cerkev hitimo. Med keršanskim naukom že ugasne in bila je mrtva, kadar iz cerkve pridemo. Oko posvetnega človeka vidi v tej prigodbi golo naključje; verni kristjan pa roko božjo. Tiha žena je rada molila. Bog jej je plačal njeno zvestobo o poslednji uri. Da bi jo bila doma bolezen napadla tako nagloma in tako hudo, bi vsi hitrici v kljub ne bilo mogoče je doteči s ss. za-

kramenti. Božja previdnost pa jo pripelje pred bližnjo smertjo kar naravnost v duhovnijo, da je bila ondi previdena, prejden je umerla.

V Dolenji vasi, 3. sušca. Drugo predpepelnično nedeljo so nam blagoslovili preč. gosp. o. Andrej Keršič nov sprelepi križev pot, kterege so nam podarili mil. gosp. veliki namestnik Frančišk Kramar. Neslo je 28 mladenčev iz duhovske hiše v cerkev postaje sv. križevega pota po dva in dva. Vsaki štacijon je skorej 7 čevljev visok. Cerkev je bila vsa polna vernikov, ki so s pazno pobožnostjo spremljali čast. očeta blagoslavljavca od postaje do postaje in pervikrat v svoji farni cerkvi slišali ginljivo pesem pri sv. križevem potu: „Oh, pridite stvari“ itd. — V naslednjem govoru so preč. govornik tehtno dokazali veliki dobiček in dušni prid pobožnega obiskovanja sv. križevega pota. Da so verni zvesto poslušali, naj bolj gotovo to spričuje, ker hodijo zdaj vsaki dan pridno molit sv. križev pot. Slovesnost se je končala z veliko sv. mašo. — Drugi dan je bil pa blagoslovljen sv. križev pot v podružnici sv. Petra v Prigorici. Imamo tedaj dva blagoslovljena križeva pota v fari. Priložnost lepa je s tim dana vsem tolikanj bolj skerbeti za dušni blagor, posebno pa zdaj v sv. postnem času. Za vse to se imamo pa zahvaliti prečastitemu gospodu darovavcu. Hvalo preserčno Jim torej tukaj očitno razodene vsa fara z duhovščino vred. Bog Jim poverni toliko dobroto z vsakterim blagodarom na tem in na unem svetu! Hvaležnost skazovali bomo pa posebno s tem, da bomo molili za dobrotnika, serčno spominjali se ga pri obiskovanji sv. križevega pota.

Duhovščina v imenu vse fare.

Iz Gorice, 3. sušca. — Veselica, ktero smo napravili pustni večer med večerjo in po večerji, delila se je v dva dela. Pervi je obsegal petje in godbo, drugi pa šaloigro. Začetek veselici je napravila česka polka „Vlastenci“, peta od zbora. Za njo je sledila deklamacija „Majka crnogorska“ z veliko pohvalo sprejeta. Deklamoval jo je drugoletnik g. S., Hervat po rodu, kar je tudi v vsi resnici, pa ne samo Hervat, temuč pravi Slovan. Ta pot se je pervikrat vdeležil Hervat slovenske veselice: Slava častni vzajemnosti! Četvorka hervatska odlikovala se je z lepimi melodijami in obsegom. Posebno je navduševala: „Još Hervatska ni propala.“ Veliko smeha in ploskanja pa je učinil „komični marš“, ki je res prav naravno posnet v besedi in glasbi po instrumentalni godbi. Za godbo in vodstvo petja gre vsa čast in zasluga našemu pevovodju četertoletniku g. Harmel-u, ki že vse leta, kar je v semenišu, v resnici z neutrudljivo gorečnostjo skerbi za lepo cerkveno in domače petje. Za sledečo predstavo šaloigre: „Slep ni lep“ smo skušali majhen oder napraviti, kar je pri igrah negibno potrebno. Vidili smo pa veliko potrebo stalnega odra, kakoršne imajo večidel po semeniščih na Laškem. Vse hvale vredna bi bila toraj misel, da se tudi za naše goriško semenišče s časom kaj takega pripravi. Igra se je dobro igrala, in bila je tudi sprejeta z občno zadovoljnostjo in z veseljem.

Skušnje se pri nas prično 11. t. m. in se dokončajo 26. Potem imamo duhovne vaje, ktere bo letos vodil o. Janez Dionizij iz družbe Jezusove, Tirolec po rodu. Po duhovnih vajah pa se pričnó velikonočne počitnice.

Iz Rima. (IX. pismo.) (Konec.) Ker tu v Rimu ni nikjer klopi v cerkvi, nobenega gospoda in nobene gospe ni sram poklekniti na gole marmelnate tla, temveč bi moglo onih sram biti, ako ne klečé.

Naši prevz. škofje, kolikor jim čas pripusti, pridno ogledujejo imenitnosti in lepote rimskega mesta. Prevz. nadškof so sveto mašo brali na grobu sv. Pavla zunaj mesta 20. febr., prevz. teržaški škof 13. febr. v veličastni baziliki Marije Snežnice, škof poreški pa 19. febr.

*) Po naključji zakasnjeno.

pri sv. Pavlu, knezoškof celovški 24. febr. v konfesiji pri sv. Petru, tudi lavantinski bodo te dni ravno tam za svoje ovčice sv. mašo brali. Ta milostivi knezoškof so bili danes (22. febr.) zaslišani od sv. Očeta, ki so jih prijazno sprejeli in se veliko pomenkovali z njimi. Rad se pridružim nemu ali drugemu imenovanih mil. škofov, da večkrat v naznanjene ss. kraje pridem. Z milostn. škofom Mrakom sem bil te dni enkrat zopet pri presv. križu v baziliki križa Jeruzalemskega, kjer so nam bile svetinje pokazane, od katerih sem že zadnjič pisal. (Ta škof so mi po poti silno tožili zastran pomanjkanja duhovščine v Ameriki. „Tukaj v Evropi,“ pravijo oni, „ste tako na kupu, vas je preveč, tedaj tudi ne marajo povsod za vas; tam v Ameriki pa je tako velik velik vinograd, pa delavcev tako zlo manjka. O ko bi vedili, kaka sila je, in kako tolaživno je delo duhovnega v Ameriki, kako zdihujejo tam po duhovnih, kako jih čislajo in ljubijo in kako veliko lahko stori duhoven za nebeško kraljestvo, — kar popustili bi te dežele in šli bi z menoj. Premil. škof Mrak bodo okoli mesca aprila ali maja prišli nazaj v Ljubljano, ako bo mogoče kaj duhovnov si nabrali tu in tam, ter jo nazaj pomerili v daljno Ameriko svoje ovčice varovat in vodit na dobro pašo.)

Zdaj imamo sem ter tje lepši vreme in od polovice svečana cvetejo že drevesa. Tedaj se škofje radi sprehajajo po gričih, ki so znotraj mestnega ozidja, vendar pa zunaj hiš. Po tih gričih imajo Rimljanje drevorede, vodomete, drevesa gorkih krajev vsake baže, z eno besedo, kakor pravimo, tu so najlepší „parki,“ kakor le si jih kdo misliti zamore. Vidi se z verhov tih gričev tje po celem mestu, soseben je viditi mesto kaj lepo z griča Janikula na večer, kadar zahaja solnce s svojimi žarki obsije visoke dvorane, krasne cerkve in visoke kuple rimskega mesta. To je res pogled, ki ga človek drugod imeti ne more. Pa kamor le greš — blizo ali daleč, vidiš z vsacega kraja kuplo sv. Petra, ktera visoko čez vse druge kuple in zvonike proti nebu svoj verh in križ molí.

Škofje, kadar je lepo vreme, vsi peš hodijo se sprehajati, kardinali se peljejo do kakega očitnega sprehoda, tam stopijo iz voza, ter v svojih rudečih plaših z domačo duhovščino in s svojimi strežniki šetajo sem ter tje med drevoredi sredi ljudstva. Nekteri gredo tudi daleč v okolico rimsko na sprehod. Kardinal Ravšer, dunajski nadškof, ne pusté nobenega dné, da bi se saj eno uro ne sprehajali po hladnem zraku.

Tu srečaš naše domače škofo ilirske, dalmatinske, ki hodijo radi v „Vilo Borghese“ zunaj mesta in se soseben radi sprehajajo; tam vidiš trumo amerikanskih ali orientalskih škofov, poslednje z lepimi bradami; tu srečaš prijaznega mil. škofa Strosmajer-a, tam Hajnalda itd. Dupanloup je malo viditi, ker prebiva v prekrasni „vili“ v sredi sprelepega parka. Prebiva pa veliko škofov po samostanih, — v nekterem po 10 do 12 skupaj. Tako stanujejo mil. škof Mrak z misijonskimi škofi in z nekterimi laškimi skupaj. Pri mizi se pogovarjajo od svojih misijonov. Pa pripovedujejo, kako se godi v zgornji Ameriki, drugi kakšne šege imajo v srednji Ameriki, tretji kakšno je na Turškem, četerti kako na Napolitanskem itd. Pri Filipinarjih (chiesa nuova) je 8 škofov in dva kardinala; — med prvima so videmski nadškof. Dalmatinski škofje stanujejo pri sv. Jurju, kjer imajo Dalmatinci svojo hišo. Škofje poreški, kerški, diakovski so v slavonski dvorani; — celovški in mariborski stanujeta skupaj; v nemškem hospicu „all' Anima“ je več ko 12 avstrijskih in nemških škofov, med njimi kardinal Švarcenberg. Nekteri škofje morajo stanova-lišča drago plačevati, n. pr. kardinal Ravšer plačajo 10.000 frankov, nadšk. pariški 12.000 na pol leta. Veliko

škotov pa je revnih, tako da nimajo vozá, zastonj hrano in k očitnemu zboru peš hodijo s culico pod pazduho, v kateri imajo svoj roket zavít, — res prav po apostolsko. —

Vabljeni so bili škofje na razstavo cerkvenih reči, orodja, mašne obleke itd., ki se je v Rimu napravila.

Sv. Oče sami so bili prišli ter pričeli razstavo. Bilo je pričujočih veliko škofov id. Od tega drugikat. Z Bogom!

Pelinovec.

Hudobni liberaluhi delajo s cerkvenimi dokumenti dostikrat kakor pujsa z mehom. Papežev nagovor od 8. grud. o pričetju vesoljnega zbora so bili amerikanski nemški časniki s 34 velikimi spakami skazili in pokvarili. Še vse huje delajo s tim, kar se na vesoljnem zboru govori in godi. Potlej pa pravijo: „Lejte, tako-le papež in škofje govoré! —

Posvetne in deržavne postave ima Turk drugačne, Kitajic drugačne, Francija drugačne, Prusija, Rusija itd. drugačne. Pa zopet imajo deržave danes take, jutri drugačne postave; danes je to junaštvo, kar je bilo včeraj hudobija; danes dobiš za to slavni red, za kar bi bil malo poprej v ječo vtaknjen. — In lejte! dandanašnji modruši in lučnjaki hočejo, da naj katoliška cerkev za vsimi temi spremenljivostmi pleše in tanca, da naj svoje vredbe, svoje postave, svoje šege, celo svoje verske resnice po tem ravná! Toda cerkev je edína v svojem nauku, ona ima vse drug namen kakor pa plaš zavijati po frajmavratski sapi. Katoliška cerkev ima od Boga nalogo: narode osrečevati in k večnemu zveličanju voditi; to pa se ne dosega z deržavniško lajno, ampak s stanovitnimi načeli, kakoršne ima cerkev, in katerih ji nobena vlada, nobena čra, nobena sila ne spodbi.

Razgled po svetu.

Dunajska zbornica je z veliko večino sprejela postavo za davek od prihodkov ali zaslužkov. Nasproti so glasovali Slovenci, Poljci in nekoliko Nemcev. — Za pomirjenje s Čehi sta bila poklicana iz Prage narodna velikana Rieger in Sladkovski, pa sta neki določno odpovedala, ker Čehi od sedanjega ministerstva ne pričakujejo tacihi pogodb, da bi se mogli vrvnati. — Katoličani na dunajskem predmestju Videm so se jeli toliko gibati, da v shodih saj glas od sebe dajejo, da jih boli, kadar jih „razsvitljenci“ ali „lučnjaki“ nove dobe po herbtu bijejo. Tudi to je nekaj vredno. O pogovorih zastran srenjskih volitev je undan živ vihar vstal zoper nekega Umlauf-a, ki ima navado nove čre: zasramovati vse, kar je cerkveno in katoliško. Ko je bil Umlauf „klerikalno šolo“ opsoval „po šegi nove čre,“ kolika je ta „verdummungsanstalt,“ ga je nekdo poprašal: od kod je pa on (Umlauf) zajemal svojo modrost, ki je vendar tudi v tisto šolo hodil? Drugi govornik je zasramovavcu rekel: Ako je gosp. Umlauf sam od sebe postal moder in razsvitljen, po tem takem je on mož, pred katerim se priklonem.... Osramotenje je že! Umlauf za svoje zasramovanje, in ko bi se mu bilo to že poprej zgodilo, morebiti bi bil že pustil svoje rokodelstvo. Tudi v Ljubljani imamo tacihi fabrikantov in rokodelcev, ki jim pero in jezik kaj gladko teče, kadar začno po ljubljanskem blatu vlačiti papeža, cerkveni zbor in kerstne bukve, v ktere so sami zapisani. Če se to ne pravi v obraz pljuvati sam sebi, naj pa kdo drugi pové.

Ogersko. Dokler se ne bo na svetu spoznalo in vse skozi terdilo, da resnica zamore le ena sama biti, vera le ena sama prava, dotlej bodo deržave in dežele

viharne morja, vsak nov kultus-minister bode hotel biti nekaj papež za vse verstva v svoji deželi, vse različnosti pod nekako splošno kopito spraviti, in vender nobeden ne bo ne tega dosežel, kar bo hotel, in ne tega, s čimur bi posameznim verstvam vstregel; to pa toliko manj, ker sebičnost birokratiška ne bode lahko dopustila prave verske svobode, temuč bo zmiraj sama zase nekako papeštvo priderževala in na nekako „narodno cerkev“ merila.

Kakošna verska svoboda je v verski osnovi ogerskega kultus-ministra Eötvöša? Osnova dopusti vsakemu vero, katero hoče, nihče ga ne sme motiti v zverševanju njegove vere, nihče ga ne siliti k temu, kar se zлага z njegovo vero. Precej naslednji predlogi pa kažejo, da ravno vlada sama bi imela biti naj večji motivka in posiljevalka v verskih rečeh, — vsa osnova kaže na to: *cujus regio, illius religio*: kdor bi bil gospodar dežele, bil bi tudi gospodar vsih verstev v deželi! Zakaj državljanji smejo le tako svojo cerkveno upravo ter organizacijo vravnati, kakor državna postava dopusti; vse verstva — kakoršne koli — so si med seboj čisto enake, le država je nad vsemi, vse sme država zatreči, kar je zoper njene postave; njene postave so pa take, kakoršne se ljudem vsake dóbe ravno poljubi narediti. Prazniki, kaka nedolžna procesija, nekoliko lepši Božja služba, celo nekaj večji število sveč na altariji, misijon v duhovnii, redovna obleka, — vse zamore posvetno postavo žaliti. Vse take reči je že doživela katoliška vera. Pa ne le zunanjih vravnov, tudi znotranje verske zadeve, kakor zakon, Eötvöševa osnova pod svoje obročje vleče.

V Parizu, kakor piše „Mem. Diplom.“, so pri tistih, ki so jih une dni zapirali, našli pisma, ki kažejo na deleč razmreženo zakletev. Italijo, Avstrijo in Oggersko neki zakletev obsega; tudi se menda iz pisem razodeva, da ustavljanje delavcev v Creuzot-tu na Francoskem je v zvezi z ustavljanjem dela na Dunaju in v Pešti. (Tir. Stim.) —

Gospodarstvo liberalne dóbe. Primanjkljaj tako imenovanega italijanskega kraljestva za l. 1870 kaže v proštevju na 161 milijonov 333.000 frankov. Poprejšnji primanjkljaj pa v to ni štet. In ta strah — ki pa ni po sredi votel — je pri vsem tem, da štejejo dohodke iz poropanega cerkvenega premoženja na 60 milijonov 207.000 frankov! Bode pa le še pela pišalka: Nova éra — novi dav'k, — novi dav'k! —

Zoper smertno kaznen se je severno-nemški državni zbor te dni izrekel s 118 zoper 81 glasov. Grof Bismark je bil določno zoper ta predlog, kakor tudi Leonhardt, minister za pravico. Nova éra hudodelnike čehlja in mehkuži, da nedolžne bolj terpinči. To se prav očitno vidi na Virtsenberškem, kjer, kakor piše „Vaterland“, je bilo počez na dve leti po 7 preiskav zastran moritve, dokler je veljala smertna kaznen; po odpravljeni smertni kazni l. 1849 pa se je v enem letu 1850 število zadevnih preiskav pomnožilo do 28! Povernili so se torej po tej skušnji k poprejšnjemu postavodajstvu. In nasledek je bil, da se je število zadevnih preiskav zopet zniževalo — l. 1851 od 28 na 11, l. 1855 na 6, l. 1856 na 3, l. 1857 na 4. Sicer je spomina vredno, da Bismark, če tudi protestant, je v govoru o smertni kazni pokazal, da ima dosti več vere kakor pa marsikateri katoličan po imenu. On iz serca in očitno pred vsim zborom priča, da smert je le začetek družega življenja, katero nima konca, in zasmehuje bedake, katerim življenje ni družega kakor „fosforiziranje“ možgan.

Posnetek iz govora poslanca Greuterja v državnem zboru 20. pros. (Konec.) K sklepu govornik prav živo dokazuje, kako „verfassungstreuerji“ zdaj

ravno tisto pobijajo, kar so takrat z vso živostjo terdili in zagovarjali, ko se je pod Šmerlingom Ogrom zopervalo. — Verjamem, gospodje, da Vam resnica ni prav sladka (velik posmeh), nadaljuje Greuter, in zato se bom prederznil Vam še nekatere resnice povedati (posmeh); pustim pa zdaj spominico na strani in vzajem v roko zgodovino te hiše. Povém Vam v tolažbo, da iz nje se bomo veliko učili, in kljub spominici bomo svojo prihodnost vidili veliko lepši. Te nauke so nam dali ti-le gospodje (kazajoč na levico); našel sem jih v štenografskih zapisnikih. Poslušajte.

Kuranda je rekel (sedaj): „Ogrom gre pravica, kajti zmiraj so si jo ohranili.“ Berem pa v prvem zvezku štenogr. naznanil stran 938: „Ogerska vstava ni bila le samo razdjana z rovarsko silo, ampak tudi od strani pravice zapravljenja in djansko odstranjena.“ Zraven stoji: „Živa pohvala ob levici in v sredini; desnica je molčala. (Velik posmeh.) Kje smo pa sedaj, gospodje? Akoravno nas tudi veržejo in nam se sila godi, bomo vender zopet vstali. — Stran 1047 zagovarja Šmerling svojo politiko, da je ogerski zbor razpodil, — in germela mu je po tem zagovoru „dolga in šumeča pohvala v sredini, ob levici in na galerii.“ Desnica je molčala (Posmeh.) In da je bila desnica vse bolj preroška s svojim molčanjem, kakor pa Vi s svojimi „bravo-klici“, to priča pričujočnost. — Dalje kaže na Giskra, kako goreče je takrat govoril za narodnosti, zdaj pa vse drugo, in pravi dalje: Takrat se je zmiraj govorilo o narodnih pravicah. Kaj pa da takrat so zamogli razne narodnosti rabiti zoper Madjare, ker bili so odmenjeni tudi njim njih pravice vzeti. Dandanašnji se je od same doslednosti razmera spremenila. (Posmeh ob desnici.) L. 1861 se je reklo Ogrom: Pridite, zapisano je v 26. februarji; Čehom pravijo danes: Pridite, zapisano je v 21. grudnu. Ogrji pa niso prišli in s tim so postali naši gospodje. Morebiti bodo še Čehi naši gospodje s tim, da tudi ne pridejo. (Posmeh. Klici ob levi: Nikoli ne!) To nasprotje med kdaj in zdaj govornik še dalje izpeljuje in pravi potlej: Poprej je bil človek centralist in bil je vstavoderžec (verfassungstreu); sedaj je človek dvalist, in je tudi še „verfassungstreu“, to se pravi: ali je solčno, ali je deževno, zmiraj „verfassungstreu.“ (Dolg posmeh.) Dr. Giskra je klical: „Deržite vstavo,“ — ravno kakor se sedaj tolikrat bere v berzopisih (telegramih): „Ne dajte vsega po mihelnovo iz rok, kar je drugim po volji, če tudi škoduje.“ No gospodje, sam sem bil priča odjenljivosti; če pa je bila po mihelnovo ta odjenljivost, naj njegova ekscelencija sama presodi. Zdaj pa še to; takrat so Čehi, takrat so Poljci, takrat so Slovenci govorili v prid zaterte ogerske pravice, in nikakor ne morem verjeti, da bi le ti (Ogrji) danes, ko so do pravice dospeli, svojo roko v to ponudili, da bi se njih nekdanjim zagovornikom ravno tista krivica godila, katere so jih uni oteli. (Pohvala ob desni in na desni sredini.)

Edinost narodov je neodjenljivo potrebna, in da se ta doseže, Vam rečem odkrito: Pustite nas Tirolce biti, kakor smo bili od 500 lét; in ako nas pustite Tirolce biti, bomo tudi dobri Avstrijanci, kakor smo bili od 500 lét. Ali, ako hočete iz nas speštati Avstrijane tako, da bi v nas Tirolca zaterli, potlej ne boste imeli ne Tirolca in ne Avstrijanca. (Priterjenje ob desni.)...

Iz Budějevic pripoveduje „Blahovést“, da se je molitev pred šolo in po šoli mnogotero odpravila, da bi čert ne vzel za zlo, se učé otroci pesmice, katere boje niso ne keršanske in ne judovske, ampak nekaj tacega kakor morizonski svalki, katere more vživati sleherni, kar koli mu kazi. S tistimi svalki se nihče ne ozdravi, in s temi pesničkami — ne vemo — če se deca v nravi izobražajo na verski podlagi, kakor hoteva tudi nova postava. Po nekterih razredih so otroci sami zahtevali,

da naj se navadne molitve opravljajo pred šolo in po šoli. Kaj pa, da v „skerbi“ za pravno odrejo jim niso tega dovolili. Neki učitelj je menda kaznoval otroke, kateri so ga pozdravili: „Gelobt sei Jesus Christus,“ ali pa če so po šoli molili. Starši imajo zakaj premišljevati, če se bodo v tacih šolah otroci pravno odredili. Judovski starši imajo svojo lastno šolo, da se jim otroci odrejajo po postavah judovske vere; le samo otroci keršanskih staršev imajo biti izročeni samovoljnosti nekterih gospodov.

Nekako svarilo, pisarijo že delj časa, je Beust in za njim tudi Daru poslal vesoljnemu zboru o določilih cerkvenih (canones de ecclesia), češ, da so nevarni temeljnemu državnim postavam in bi jih vlada dopustiti ne mogla. Nekako vradno, pravi „Vaterland,“ ki se v sedanjih zmešnjavi prav dostojno vede, se naznanuje, da je grof Trauttmansdorff izročil ono Beustovo „noto“ kardinalu Antonelitu. Le-ta pa odgovori mirno, kakor je že navada njegova, da mu ne more o tem nič gotovega obljubiti. Do zborovih obravnav nima on vpliva, ni v odboru zato, in tudi ne vé, ali in koliko se bode v zboru res obravnavalo stavkov, ktere našteva Beust v svojem pismu. Tudi toliko ni kardinal povedal, jeli bode naznanil to sv. Očetu ali ne, kar se sicer samo po sebi razume. — In v posebnem dopisu iz Rima se pripoveduje, da je visok gospod djal: „Zborove določila (canones) ostanejo, Beust pa pojde.“ Pripovedovali so v tej reči tako, ako zbor storí res nekatere omenjene sklepe ali določbe, da tudi francoska vlada pretí umakniti vojake svoje iz papeževe države, sv. Oče pa so neki prav mirno rekli na to: „Papež ni za to na svetu, da ravná po željah raznih vlad, temuč da oznanuje resnico.“ —

Švicarski katoličanje življenje razodevajo. Zvezno svetovavstvo v kantonu Zug-u je tri jezuite po policajih iztiralo, ki so v Baar-u misijon imeli. Kako tolerantno! Naslednji dan so imeli volitve, in katoličani — ne bod' te leni! — pustijo novo-črske „beričoslovce“ na cedilu in izvolijo — katoličane. To je pošteno! V djanji se mora pokazati katoličan. —

Iz Berna piše „Hlas“, da se je bil pretekle dni neki judovsk napaseneček oblekel v kapucinsko obleko in je svoje burke počenjal med zijalastimi ljudmi, med katerimi je bilo tudi mnogo katoličanov, tako na pr. je delil odpustke, blagoslavljal itd. — Dete ga lepega varstva katol. vere v Bernu! —

V Berlinu so frajmavrarji poslednji čas zopet hudo rogovilili zoper katoliške redove. Opekli so se pa ne manj kakor pred nekimi mesci kričarji na Avstrijskem. Glasoviti jezuito- in kloštrojedec profesor Gneist, mojster v mavtarski beznici, je bil v Berlinu spisal peticijo do zbora zoper redove. Prosili so pa katoličani berlinski zbornico, da naj prošnjo zoper redove dobro prevdari, ker je v Berlinu vse skoz in skoz znano, da ljudstvo ni za to peticijo, temuč je zgolj šušmarstvo neke stranke. Temu nasproti pa bi visoka zbornica občinstvu močno vstregla, ako bi tudi beznice frajmavrske občinski postavi podvergla, kakor so redovi podverženi. Prednosti ali privilegije in skrivnostljarije teh mavtarjev so v očéh ljudstva pošastnosti sedaj, ko je doba očitnosti. Tako prošnja katoličanov. Gosp. Schulze je v zboru rekel, da Gneistov predlog zoper redove je nečeden (unsittlich), nečlovekoljuben in nepolitišk. Naznanja se iz Berlina, da iz vsih strani kraljestva prihajajo protesti zoper preklicani Gneistov predlog, ki hoče klosterske naprave na Pruskem zatreti.

Laško državno gospodarstvo. Omenili smo ravno spredej, kolik nezmeren primanjkljaj žuga za to leto tako imenovanemu italijanskemu kraljestvu pri vsem tem, da vedno cerkev golijo in zmiraj nove davke razpisujejo.

In zopet „Unità“ naznanuje, kako je minister Kvintino Sella storil predlog, da naj se cerkev še na novo ogoli in olupi, s tim, da naj se kar vse duhovnijske ali farne posestva spremené v državni papir. S tim zopet hočejo šantavo državo v denarni stiski podpirati! L. 1866 so mavtarji sklenili pograbit klosterske posestva s tim izgovorom, da bodo zboljšali duhovnije. Kolike obljube so delali fajmoštom na državnem zboru! Fajmoštri niso nič verjeli medenim besedam, kakor tudi res niso nič dobili; vidijo pa sedaj čez 4 leta, da so pred pragom tiste osode, ktera je kloštre zadela. K taki prederznosti pristavlja celo liberalni dnevnik „Nazione“ 4. sušca te-le bodeče besede: „Prederzno ministerstvo je na denarstvene zadeve naslonilo zložno in ostro sistemo gilotine: z enim potezom peresa uzeti mu, kdor kaj ima. Oh, kdaj že se bodo ustavili rovarji na Laškem! Storití hočejo fajmoštom, kar so storili že toliko duhovnom: pahnili so v revšino mirijado beneficijator; še zmiraj jih je veliko, ki je po 18 mescev, ki je že celo po dve leti, odkar so zgubili posestva, od katerih so živeli, in ne da bi bili dobili le en centezim od prihodkov tistih posestev, ktere so jim bile uzete. — Tako hočejo ti „lučnjaki,“ ti „osrečevavci“ narodov opleniti in oguliti cerkve z novo postavo, tako ugrabiti narodom njih očete, njih tolažnike, in jih gnati k smerti za lakoto in britkostjo. Ako pa ta rop doversijo, bode mar na boljem s financi? praša „Unità.“ Poglejte postavo l. 1866 in primerite, kje in koliko se je poznalo! —

Razne novice. Berzjav naznanuje v „Patrie,“ da so v Atenah zasledili republikansko zakletév. — Verske reči v sedanjih sejah na Dunaju blezo še ne pridejo na versto. Tudi nezedinjeni greki so se izrekli zoper posvetnjaški zakon. — Izselsjevanje v Ameriko je še zmiraj silno veliko. Samo v Tehas (Texas) je v dveh mesecih se vselilo nad 20.000 ljudi; izmed teh jih je pa precej tudi iz drugih ameriškanskih držav. — V Moskvi kolera hudo razsaja. Do 1. sveč. je zbolelo 78 ljudi, 48 umerlo. — Zopet mnogo govore o volilni preuredbi; 70 nemških poslancev je bil Giskra te dni v posvet sklical. — Tirolske občine so se med seboj zedinile, da se hočejo ustavljati vpeljanju nove šolske postave. Državni ljudje menda ne vedó prav, kaj početi, ker bojé se kaj Dalmatinskega, ako bi se siloma postopalo. — „Tagbl.“ piše, da utegne „glasoviti“ Vogt na dunajsko vseučiliše priti. To bi bilo za tacega moža vse premalo. Raji naj ga postavijo v altar in namesto angelcev opice in opičarje okrog njega. — Treba je, da se katoličani zedinjajo nasprot vzajemnemu sovražniku, ki se mu pravi „moderni ali sedanje dobe liberalizem.“ Pač pomenljive so besede, ki jih je nekako v preroškem duhu spregovoril ranjki Görres: „križ in pa rudeči prapor (bandero) bota prihodnjemu svetu glasilo za na boj. Kteri hodijo za križem, tisti se bodo zbirali in po dobljeni zmagi pojdejo skupaj v cerkev sv. Petra.“ Kaže se, da po vesoljnem zboru v Rimu se je že pričelo to razločevanje. —

Iz Ljubljane. Opomba. Nekako resno razglašajo, da s tem mescem jenja veljava tistih srebrnih šestic, ki so kovane l. 1848 in 1849. Ker jih utegne biti še mnogo med ljudstvom in morebiti pri nekterih cerkvah, je dobro, da so duhovni pozorni sami na to, in da tudi opomnijo ljudstvo, naj se varuje proteče zgube.

Liberaluhovska potuhnjenost. Znana pesem liberalcev zoper duhovstvo med drugim je pogosto ta, da se pečajo z molitvijo, spovedjo itd. in ljudstvu ne koristijo. Pri poslancu Pintarju je „Tagbl.“ drugo zval: on se preveč pečá za časno svojih ovčic, in za zveličanje Slovencev tolikanj skerbni (!) „Tagbl.“ se boji, da Pintarju za njih dušo ne bo kaj časa ostalo! — Dobro

vemo, pa še bolj vedó Gorenci, da jih je v vsakem oziru zmožni in iznajdeni fajmošter in poslanec Pintar pri cenitvah in drugod marsiktere škode obvaroval, ne da bi se bila komu drugemu zato krivica zgodila, in to že bóde njegove nevošljivce ter ga išejo počerniti. Toda Pintar, ki ga že davno poznamo, je tako pošten in postaven mož in je toliko storil za slovenski narod, da bo gotovo vsak le samega sebe umazal, kdor hoče njega umazati. Vr.

Postni pridigar v frančiškanski cerkvi je č. o. Atanazij Krajnik, ne č. o. Andrej.

Z Gorenskega. V začetku sv. leta se je veliko molilo po cerkvah v zadobljenje odpustkov milostnega časa. Ali zdaj molitev pojenjuje, kakor je čutiti. To pa ni prav; gorečnost naj bo čedalje večja, da se sprosijo obilniši in obilniši darovi sv. Duha za vesoljni zbor. K temu opominja tudi pismo, ki sem ga dobil od nekega gospoda iz Rima. Pač bi bilo koristniše moliti, kakor pa mešati toliko po časnikih. Molili naj bi, mislim jaz, duhovni z ljudstvom, n. pr. očenaš po pridigi; svetovali naj bi jim, naj še opravljajo pogodbe sv. leta in darujejo odpustke za duše v vicah. (Odpustki sv. leta se namreč tolikrat zamorejo zadobiti, kolikorkrat kdo vse opravi, kar je predpisano. Vr.)

Pristavek. Ker so časniki omenjeni, naj samo to povemo, da mavtarski in judovski listi pa njih postergovavci prav tako pišejo zoper cerkv. zbor, papeža itd., kakor bi bili od legijona satanov obsedeni. Nikoli nismo mislili, da je mogoče človeku, ki ima pamet, tako brez vsega strahu in sramožljivosti lagati. Pregerde so pošastne spake in laži, da bi jih ponavljali; torej samo rečemo: Ne verjemite lažnjivim prerokom, in pa: molite! Zakaj časi so res hudi.

Iz Dunaja, 7. sušca. (Dopis.) L. P. Naj nekoliko naznam o važnih rečeh, ktere zdaj na Dunaju ministrom posebno sive lase delajo. To so: Sprava s Čehi, nasitjenje Poljakov ali njih resolucija, naravne volitve in kotorska komedija.

Kar zadene spravo s Čehi, je bila kaj hitro dognana. Rieger in Sladkovski sta odgovorila: „Z vami sprava ni mogoča, zato ne prideva sprave delat.“ Zdaj pa ministrski časopisarski tlačani trobijo, da so jih česki fevdalci — Klam-Martinic in drugi — pregovorili. Pa Čehov ni treba pregovarjati, oni so edini ozir svojih sovražnikov in vlade, naj so staro- ali mladočehi, fevdalci ali klerikalci, ker vejo, da le v edinosti vsih je njih moč.

Poljska resolucija leze polzevo pot. Odsek jo že pet tednov obravnava, pa ravno danes je Grocholski rekel, da še ni na začetku obravnave. Kako pa bi bilo to mogoče? Tako le: V prvi seji je ta odbor sklenil, da bojo poljsko resolucijo tako obravnavali, da se bojo po versti o vsih točkah pomenkovali in vlada bo svojo misel izrekla, sklepalo pa se ne bo nič, dokler do konca ne pridejo, in tako teče pogovor že pet tednov, vlada pa ne izreče nič gotovega. V šolskih zadevah je še skoraj naj več pripravljena Poljakom dovoliti. Še celo postavodajstvo o vseučiliših bi njim dala, ako bi le ne bilo drugač. Kar pa zadeva druge poljske zahteve, se mi zdi, da bojo vse v majhni rutici lahko domu nesli, kar se jim bo dalo. Zdaj, ko so že prišli do sredi resolucije, je danes dr. Rechbauerju, kateri ni navajen dolgo se enega načela deržati, v glavo padlo, da odbor ne hodi po pravi poti, da je treba tedaj drugo pot nastopiti, in je dolgo postavo zložil, ktera vse obsega, kar bi on Poljakom dovolil. Vidi se, da je močno po Herlaškem in Oggerskem hodil in po tisti nesrečni spravi zelo kradel, ktero so storili Magjari s Hervati. Ta dolga

postava obsega toliko reči, da je pričujoči resolucijski odbor dve leti do konca ne dožene, če ne bo manj govoril kakor dozdej. Dr. Rechbauer, Dinstelj, Kuranda in pa dr. Kaiser bi Poljakom še naj več radi dali. — Dr. Kaiser je lani kakor poročevalec o resoluciji sicer ustno in pismeno terdil, da veljava — Machtstellung — Avstrije ne dopušča poljskih tirjatev, letos pa se mu že zdi, da bi se že vjemale te tirjatve z avstrijsko veljavo. Kaiser zna po ti poti še celo do federalizma priti, in tudi ta se mu bo kdaj morda še vjemal. Kaj se že ni z avstrijsko „machtstellengo“ vjemalo, kar pa se dandanes že vjema! Skene, Wolfrum, Cailner, Čedik, Franc Gros in drugi ne mislijo Poljakom nič dovoliti, Tinti pa le toliko, kolikor vsim drugim deželam. Dr. Rechbauer je enkrat rekel, da Poljakom rad veliko dovoli, ker v Galiciji ne gre za Nemce — gališki Nemci so tako zgubljeni — Čehom pa bi tega ne dovolil, ker tam gre za Nemce; Tinti pa je kazal na Rusine, ktere Poljaki zatirajo in ktere je treba ravno tako varovati državnemu zboru, kakor Nemce. Ako bi se levica v državnem zboru do Tintijeve misli povzdignila, bi bilo v Avstriji kmalo bolje. Vsim narodom enake pravice, pa bo mir!

Naravne volitve so hudi duh, kateri ministra Giskro po dnevi in po noči nadlegova. Večkrat se mu po noči v lepi podobi Šindlerja prikažejo, pa berž prinese hudi duh dr. Rechbauerja in tirja naravne volitve brez grup in kromeriški „Länderhaus“, in preč je vse veselje.

Že pred božičem je minister Giskra 21 svojih prijateljev dvakrat na čaj povabil in zastran naravnih volitev opráševal, pa edinosti ni bilo, čeravno so bili izjemši enaga Kranjca sami Giskrovci na čaju. Pretečeno saboto je bilo zopet povabljenih 61, pa spet samih vladnjakov, ako odšteješ Petrinota in Andrijevića.

Pričujoči so bili tudi vsi ministri. Govoril je pri tej skupščini vse skozi skoraj le sam Giskra, Herbst se je posebno gerdo deržal. — Giskra je rekel, da bi rad zagotovilo imel, kdo bo za naravne volitve glasoval, je rekel, da bi bilo dobro, da bi roko dal ali pa morebiti se podpisal — in neki nemški pemec se je koj podpisovanja prijel, baron Petrino pa je šaljivo pridjal, da bi bilo dobro, da bi za poverhi še vsak 5 gld. are dal. Glasovalo se je za razne nenaravne in naravne volitve. Za pomnoženje državnih poslancev za polovico po deželnih zborih, za pomnoženje poslancev za polovico po naravnih volitvah iz sedanjih grupe, za pomnoženje za polovico po naravnih volitvah brez grup. Pa kaj se je zgodilo? Giskrovci so bili tako edini, da za nobeden predlog ni bilo proste večine. (Konec nasl.)

V Gorici so 8. t. m. pokopali č. o. Hermana Pelegrina, kapucinskega gvardijana. R. I. P.!

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. G. J. J. 1 gl. sr. — Lov. K. 1 gl. pap. in 2 star. dvajs.: Sv. Oče, sprositi mi dušno in telesno zdravje, da bi bil v malem tako zvest pastir, kakor ste Vi naj vikši pastir vsim vernim kristjanom. — Vdova 5 sr. dvajs; prosi sv. Očeta, naj blagoslovijo njo in njeno rodovino. — Blagoslovite sv. Oče mlada zakonska in njune sorodovince; 1 gl. — Iz neimenovane roke 60 kr. — Z Bukovšice 25 kr. st. den. v sr. — F. M. 1 gl. sv. — Bogoslovec P. 1 gld.; prosi sv. bogoslova za dušno in telesno zdravje. —

Za mil. škofa Mraka. G. J. J. 1 gl. sr.

Za misijon v Bulgarii. G. U. v M. milim katoliškim bratom Bulgarom v Drenopolji 2 gl. — Vdova, da bi se Bulgari skorej sklenili s svojo materjo sv. Cerkvijo 1 gl.